

De onafhankelijke klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg regio Eindhoven

is inzake de klacht 2023/059 van:

de heer XXXX, geboren op XXXX, ten tijde van de klacht verblijvend op de afdeling OPSY unit 4, onderdeel van GGzE, tot het navolgende oordeel gekomen.

1. De procedure

De klachtencommissie ontving op 24 juli 2023 een klaagschrift, gedateerd op 21 juli 2023, van de heer XXXX, hierna te noemen klager.

Klager heeft zich bij het formuleren van zijn klaagschrift en bij de mondelinge behandeling van de klacht laten bijstaan door mevrouw XXXX, patiëntenvertrouwenspersoon.

De klachtencommissie ontving op 27 juli 2023 een ongedateerd verweerschrift van XXXX, psychiater, hierna te noemen verweerster, en mevrouw XXXX, regiebehandelaar, in reactie op de klacht van klager.

De mondelinge behandeling van de klacht vond plaats op 3 augustus 2023. Klager is door de klachtencommissie gehoord over zijn klacht in de separeerruimte op een andere afdeling in aanwezigheid van verweerster en de patiëntenvertrouwenspersoon. Daar onduidelijk was waar de klacht zich op richtte, is de klacht na het horen van klager aangehouden in afwachting van een bemiddelingsgesprek of een verduidelijking van de klacht van klager.

Op 18 augustus heeft de patiëntenvertrouwenspersoon een toelichting op de klacht aan de klachtencommissie doen toekomen. Op 11 september ontving de klachtencommissie een aanvulling op het verweerschrift van mevrouw XXXX, psychiater OPSY. Daarop zijn klager en zijn patiëntenvertrouwenspersoon in de gelegenheid gesteld om schriftelijk op deze aanvulling op het verweerschrift te reageren. Van deze gelegenheid is geen gebruik gemaakt.

De klachtencommissie heeft besloten om gebruik te maken van haar bevoegdheid om een klacht schriftelijk te behandelen.

2. Inhoud van de klacht

De klacht richt zich op:

- de beslissing van 1 juni 2023 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie;
- de beslissing van 16 juni 2023 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie;
- de beslissing om klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van de toediening van medicatie.

3. De feiten

Voor klager gold op 1 juni een crisismaatregel, afgegeven door de burgemeester van de gemeente Eindhoven op 30 mei 2023, geldend tot en met 2 juni 2023. Daarin is opgenomen als zorg die noodzakelijk was om de crisissituatie af te wenden: opnemen in een accommodatie, toedienen van vocht, voeding en medicatie, beperken van de bewegingsvrijheid, insluiten, uitoefenen van toezicht op betrokkene en onderzoek aan kleding of lichaam.

De Rechtbank Oost-Brabant heeft op 2 juni 2023 een machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel verleend, geldend tot en met 23 juni 2023.
Klager was ten tijde van de klacht opgenomen op de afdeling OPSY, onderdeel van GGzE.

Op 1 juni 2023 en 16 juni 2023 heeft de zorgverantwoordelijke van klager besloten om klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie. De zorgverantwoordelijke heeft op 1 juni 2023 respectievelijk 16 juni 2023 aan klager een brief gezonden waarin zij laat weten dat zij op voornoemde data heeft besloten om klager verplichte zorg te verlenen, wat de motivering is van deze beslissingen en hoe de beslissingen zijn voorbereid. In de brief is aangegeven dat de verplichte zorg vanaf 1 juni respectievelijk 16 juni 2023 zal worden verleend.

De geneesheer-directeur heeft per brief van 1 juni 2023 respectievelijk 16 juni aan klager laten weten dat de zorgverantwoordelijke heeft besloten om hem verplichte zorg te verlenen op basis van de voor klager geldende zorgmachtiging. In de brief wordt klager gewezen op zijn recht om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie en op de mogelijkheid om zich voor advies en bijstand te laten bijstaan door de patiëntenvertrouwenspersoon. Familieleden, en de voor de continuïteit van zorg essentiële naasten, kunnen voor advies en bijstand contact opnemen met de onafhankelijke familievertrouwenspersoon.

De verplichte zorg is verleend op 1 juni 2023 door middel van toediening van noodmedicatie, te weten lorazepam 4mg.

De verplichte zorg is verleend op 16 juni 2023 door middel van toediening van noodmedicatie, te weten haldol 5mg/promethazine 50mg.

4. Standpunt van klager

Klager vindt niet dat hij medicatie nodig heeft. Geen enkele medicatie. Klager ziet niet dat de medicatie zijn leven verbetert of zelfmoordneigingen/beeld tegenhoudt. Medicatie maakt het juist erger. Sinds hij medicatie slikt, is hij alleen maar meer aangekomen. Zonder medicatie valt klager weer af naar zijn normaal gewicht. Hij slikt nu 2,5 jaar lang medicatie en het heeft nooit geholpen.

Klager weet niet precies welke medicatie hij slikt maar hij wil liever helemaal geen medicatie. Hij is het niet eens met de medicatie die is toegediend op 1 en 16 juni en is het ook niet eens met de medicatie die hij nu krijgt. De medicatie helpt hem niet en geeft hem een slecht gevoel. De medicatie is in zijn ogen troep en rommel die zijn problemen alleen erger maken. Zijn zelfmoordneigingen nemen er juist door toe.

Klager verzoekt de klachtencommissie om zijn klacht gegrond te verklaren.

5. Standpunt van verweerster

De klacht heeft verweerster verbaasd. Het onderwerp van de klacht is in de periode voorafgaand aan de klacht niet aan bod gekomen bij gesprekken met klager, met de regiebehandelaar noch met begeleiding, terwijl zij hier zeker voor open stonden.

Klager verblijft sinds februari 2023 in de OPSY kliniek. De inname van medicatie is sinds februari 2023 bijna volledig vrijwillig verlopen. In deze periode is totaal drie keer medicatie onder dwang gegeven in de vorm van het eenmalig toedienen van kortwerkende medicatie. Buiten deze momenten verliep medicatie inname vrijwillig. Er is dan ook sprake van orale inname van medicatie.

Betrokkene heeft sinds de wisseling naar risperdal zijn medicatie oraal ingenomen. Ook de medicatie die hem daarvoor voorgeschreven was, namelijk haloperidol en daarvoor olanzapine, heeft hij vrijwillig oraal ingenomen. Er is geen sprake geweest van weigering van risperidon wat intramusculaire toediening noodzakelijk maakt. Ook andere medicatie (lorazepam) wordt vrijwillig ingenomen.

Voor 1 juni 2023 is er nooit eerder een besluit genomen tot noodmedicatie of andere vormen van gedwongen medicatie.

Het medicatiebeleid werd gemaakt tijdens gesprekken met klager volgens informed consent. Betrokkene maakte hierin bijwerkingen met betrekking tot zijn toenmalige medicatie (olanzapine en clomipramine) bespreekbaar, wat uiteindelijk tot afbouw van clomipramine en switch van olanzapine naar een ander antipsychoticum leidde. Gedurende deze periode heeft betrokkene bij zijn behandelend psychiater nooit kenbaar gemaakt zich gedwongen gevoeld te hebben om medicatie in te moeten nemen.

Verweerster verzoekt de klachtencommissie om de klacht, gelet op bovenstaande, ongegrond te verklaren.

6. Bevoegdheid van de klachtencommissie

De klachtencommissie heeft vastgesteld dat voor het verlenen van verplichte zorg aan klager een crisismaatregel ten grondslag lag, die van 30 mei 2023 tot en met 2 juni 2023 gold. Aansluitend is door de Rechtbank Oost-Brabant een machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel afgegeven die tot en met 23 juni 2023 gold.

Beide documenten vermelden dat als verplichte zorg onder meer kan worden verleend: opnemen in een accommodatie en het toedienen van medicatie.

Klager klaagt over de beslissingen op grond van artikel 8:9 Wvvgz om hem verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie.

Op grond van artikel 10:3 onder f van de Wvvgz kan klager over een beslissing over de uitvoering van verplichte zorg een klacht indienen bij de klachtencommissie.

De klachtencommissie is bevoegd om de klacht van klager te beoordelen.

7. De beoordeling van de klacht

- Ten aanzien van de beslissing van 1 juni 2023 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie.

In de periode voorafgaand aan de toediening van medicatie op 1 juni 2023 ging het niet goed met klager. Na een verblijf op de afdeling High Intensive Care is klager naar de OPSY kliniek overgeplaatst. Om overprikkeling te voorkomen gold op dat moment een kamerprogramma. Bij het eerste contactmoment stormde klager zijn kamer uit en verzette hij zich tegen het vasthouden door het begeleidend personeel. Noodmedicatie was noodzakelijk om betrokkene veilig over te kunnen brengen naar de separeer. De beslissing is genomen door een daartoe bevoegde zorgverantwoordelijke die ten tijde van de noodsituatie de actuele gezondheidstoestand van klager heeft beoordeeld.

De klachtencommissie zal de beslissing om klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie toetsen aan de beginselen van doelmatigheid, subsidiariteit, proportionaliteit en veiligheid.

Het beginsel van doelmatigheid.

De aan klager voorgeschreven medicatie voor de behandeling van zijn psychotische stoornis is conform de daarvoor geldende richtlijn. Het medicijn is in het verleden effectief gebleken. Daarmee is de toediening van medicatie doelmatig.

Het beginsel van subsidiariteit.

Noodmedicatie was noodzakelijk om betrokkene veilig over te kunnen brengen naar de separeer. Een minder ingrijpend alternatief was niet voorhanden. Orale medicatie kon op dat moment niet worden ingenomen.

De klachtencommissie is van oordeel dat voldaan is aan het beginsel van subsidiariteit.

Het beginsel van proportionaliteit.

Noodmedicatie is proportioneel aan het af te wenden ernstig nadeel, namelijk ernstige schade voor betrokkene en anderen door agressie ten gevolge van verzet.

De voordelen van de verplichte behandeling van klager zijn daarmee groter dan de nadelen voor klager van de toediening van de noodmedicatie.

Het beginsel van veiligheid.

De toediening van de medicatie aan klager is conform de geldende richtlijn en is door een bevoegde en bekwame verpleegkundige toegediend. Daarmee kan de toediening veilig voor klager worden geacht.

Alles overziende acht de klachtencommissie de klacht van klager ongegrond.

- Ten aanzien van de beslissing van 16 juni 2023 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie.

Klager verbleef ten tijde van de klacht in de separeer. Hij was geagiteerd en lange tijd aan het schreeuwen, tegen de muren en deur aan het schoppen en onrustig aan het rondlopen en springen in de ruimte. Klager weigerde orale medicatie en liet de separeerruimte onder water lopen.

De beslissing is genomen door een daartoe bevoegde zorgverantwoordelijke die ten tijde van de noodsituatie de actuele gezondheidstoestand van klager heeft beoordeeld.

De klachtencommissie zal de beslissing om klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie toetsen aan de beginselen van doelmatigheid, subsidiariteit, proportionaliteit en veiligheid.

Het beginsel van doelmatigheid.

Er is ervoor gekozen om haldol 5mg/promethazine 50mg als noodmedicatie toe te dienen. Deze medicatie is conform de daarvoor geldende richtlijn en effectief gebleken bij de behandeling van psychotische stoornissen en het tegengaan van onrust.

Daarmee is de toediening van medicatie doelmatig.

Het beginsel van subsidiariteit.

Noodmedicatie was noodzakelijk om verdere uitputting van klager te voorkomen en om ernstig nadeel ten gevolge van een paranoïde psychose af te wenden. Klager was volledig uit contact en

weigerde orale medicatie. Andere maatregelen zoals orale medicatie en separatie hielpen onvoldoende. Een minder ingrijpend alternatief was niet voorhanden. De klachtencommissie is van oordeel dat voldaan is aan het beginsel van subsidiariteit.

Het beginsel van proportionaliteit.

Noodmedicatie is proportioneel aan het af te wenden ernstig nadeel, namelijk ernstige schade voor betrokkene en anderen ten gevolge van een psychische stoornis.

De voordelen van de verplichte behandeling van klager zijn daarmee groter dan de nadelen voor klager van de toediening van de noodmedicatie.

Het beginsel van veiligheid.

De toediening van de medicatie aan klager is conform de geldende richtlijn en is door een bevoegde en bekwaame verpleegkundige toegediend. Daarmee kan de toediening veilig voor klager worden geacht.

Alles overziende acht de klachtencommissie de klacht van klager ongegrond.

- Ten aanzien van de beslissing om klager verplichte behandeling te verlenen in de vorm van de toediening van medicatie.

Zou klager zijn medicatie niet innemen, dan kan deze in de vorm van verplichte zorg worden toegediend. Klager is derhalve niet volledig vrij in de keuze om al dan niet medicatie te gebruiken. Op klager bestaat onmiskenbaar een vorm van drang om de hem aangeboden medicatie te gebruiken om te voorkomen dat medicatie onder dwang zal worden toegediend. Klager zou zonder het gebruik van medicatie in een situatie kunnen komen waarbij hij door het aanhouden van zijn psychotische stoornis langdurig in een klinische afdeling zou moeten verblijven. Niettemin heeft klager nog steeds de keuze om te weigeren om de hem aangeboden medicatie in te nemen.

De klachtencommissie komt daarom tot het oordeel dat klager, ondanks de drang die op hem wordt uitgeoefend, nog niet gedwongen wordt om de medicatie te gebruiken. Er is dan ook nog geen sprake van verplichte behandeling in de vorm van toediening van medicatie op grond van artikel 9:6 Wvvgz. De klacht over de medicatie die klager nu krijgt en die hij oraal inneemt wordt derhalve ongegrond geacht.

8. Beslissing

De klachtencommissie verklaart de klacht over:

- de beslissing van 1 juni 2023 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie, **ONGEGROND**;
- de beslissing van 16 juni 2023 om aan klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie, **ONGEGROND**;
- de medicatie die klager nu krijgt, **ONGEGROND**.

Deze beslissing werd genomen te Eindhoven op 25 september 2023 door de klachtencommissie, bestaande uit de heer mr. XXXX, voorzitter, en de leden mevrouw XXXX, psychiater, en de heer XXXX, in tegenwoordigheid van mevrouw XXXX, secretaris.